

1204.

Na osnovu dijela XXV „Zloupotreba tržišta“ Zakona o tržištu kapitala (Službeni list Crne Gore, br. 016/2026) i u skladu sa Regulativom (EU) br. 596/2014, Komisija za tržište kapitala, na 179. sjednici održanoj dana 3. aprila 2026. godine, donosi

P R A V I L A O SPRJEČAVANJU I SANKCIONISANJU ZLOUPOTREBE TRŽIŠTA KAPITALA – INSIDER TRGOVINA I MANIPULACIJA TRŽIŠTEM

Predmet, svrha i definicije

Član 1

- Ovim Pravilima uređuju se detaljna pravila, indikatori i postupci u vezi sa sprječavanjem i sankcionisanjem zloupotrebe tržišta kapitala, uključujući insider trgovinu i manipulativno ponašanje, u skladu sa dijelom XXV „Zloupotreba tržišta“ Zakona o tržištu kapitala (Službeni list Crne Gore, br. 016/26) (u daljem tekstu: Zakon) i Regulativom (EU) br. 596/2014 kako je izmijenjena i dopunjena Regulativom (EU) 2024/2809 (Listing Act).
- Cilj Pravila je da se obezbijedi integritet finansijskih tržišta, poveća zaštita investitora i ojača povjerenje u tržišta kapitala, kroz definisanje mjera nadzora, administrativnih sankcija, indikatora manipulativnog ponašanja i procedura primjene.
- Za potrebe ovih Pravila, određeni izrazi imaju sljedeće značenje:
 - „lice“ znači fizičko ili pravno lice;
 - „sticanje udjela (stake-building)“ znači sticanje hartija od vrijednosti u društvu koje ne pokreće zakonsku ili regulatornu obavezu objavljivanja ponude za preuzimanje tog društva;
 - „učesnik na tržištu koji vrši objelodanjivanje (disclosing market participant)“ znači lice koje pripada jednoj od kategorija iz člana 11 stav 1 ili stav 2 ovih pravila i koje objelodanjuje informacije u postupku ispitivanja tržišta (market sounding).
- Ostali izrazi koriste se u značenju utvrđenom Zakonom.

Izuzeće za programe otkupa sopstvenih akcija i stabilizaciju

Član 2

- Zabrane iz odredbi zakona kojima se uređuju zloupotrebe tržišta ne primjenjuju se na trgovanje sopstvenim akcijama u okviru programa otkupa, pod uslovom da:
 - su potpuni podaci o programu otkupa objavljeni prije početka trgovanja;
 - se sve transakcije prijavljuju kao dio programa otkupa nadležnom organu najrelevantnijeg tržišta u pogledu likvidnosti, u skladu sa stavom 3 ovog člana, i da se te transakcije naknadno objavljuju javnosti u zbirnom obliku;
 - se poštuju odgovarajuća ograničenja u pogledu cijene i obima; i
 - se program sprovodi u skladu sa ciljevima iz stava 2 ovog člana i uslovima utvrđenim ovim pravilima i relevantnim tehničkim standardima.
 - Program otkupa može se sprovoditi isključivo u svrhu:
 - smrjenja kapitala izdavaoca;
 - ispunjenja obaveza iz dužničkih finansijskih instrumenata zamjenjivih za vlasničke instrumente; ili
 - ispunjenja obaveza po osnovu programa dodjele akcija zaposlenima ili članovima organa upravljanja izdavaoca ili povezanog društva.
 - Izdavalac je dužan da sve transakcije u okviru programa otkupa prijavi nadležnom organu najrelevantnijeg tržišta u pogledu likvidnosti, u skladu sa propisom kojim se uređuje tržište finansijskih instrumenata.
- Nadležni organ koji primi te podatke dužan je da ih, na zahtjev, proslijedi nadležnim organima mjesta trgovanja na kojem su akcije uvrštene u trgovanje i na kojem se njima trguje.
- Zabrane iz stava 1 ovog člana ne primjenjuju se na stabilizaciju, pod uslovima propisanim ovim pravilima.
 - Podaci o stabilizacionim transakcijama prijavljuju se nadležnom organu najkasnije do kraja sedme naredne trgovinske sesije od dana izvršenja.
 - Detaljni uslovi u vezi sa programima otkupa i stabilizacijom uređuju se regulatornim tehničkim standardima ESMA.

Insajderska informacija

Član 3

- Insajderska informacija ima značenje utvrđeno zakonom.
- Pored slučajeva iz stava 1 ovog člana, insajderskom informacijom smatra se i:
 - informacija koja se odnosi na neizvršene naloge za finansijske instrumente, koju je klijent saopštio ili koja je poznata licu koje upravlja sopstvenim računom ili upravlja portfeljem, koja je precizne prirode, koja se direktno ili indirektno odnosi na jednog ili više izdavalaca ili na jedan ili više finansijskih instrumenata i koja bi, ako bi bila javno objavljena, vjerovatno imala značajan uticaj na cijene tih finansijskih instrumenata, povezanih spot robnih ugovora ili povezanih derivatnih finansijskih instrumenata.
- Odredbe ovog člana primjenjuju se na način uskladen sa regulatornim okvirom Evropske unije koji uređuje zloupotrebe na tržištu, uključujući relevantne smjernice i tehničke standarde.

Istraživanje tržišta (market soundings)

Član 4

- Istraživanje tržišta obuhvata komunikaciju informacija prije objave transakcije radi procjene interesa potencijalnih investitora i uslova transakcije, uključujući veličinu, cijenu i druge relevantne parametre, od strane:
 - izdavača;
 - sekundarnog prodavca finansijskih instrumenata u količinama ili vrijednostima koje odstupaju od redovne trgovine i uključuju prodajnu metodu zasnovanu na prethodnoj procjeni interesa potencijalnih investitora;
 - učesnika tržišta emisijskih jedinica; ili
 - trećeg lica koje djeluje u ime ili za račun lica iz tačaka a), b) ili c).
- Ako se ponuda hartija od vrijednosti upućuje isključivo profesionalnim investitorima, komunikacija informacija radi pregovaranja o uslovima njihove participacije u emisiji obavezna ne smatra se istraživanjem tržišta i ne predstavlja nezakonitu objavu insajderskih informacija. Lice koje sprovodi istraživanje tržišta osigurava da primaoci potvrde da su upoznati sa zakonskim i regulatornim obavezama i sankcijama za trgovanje na osnovu insajderskih informacija.
- Prije sprovođenja istraživanja tržišta, lice koje objavljuje informacije procjenjuje da li će komunikacija obuhvatiti insajderske informacije, vodi pisanu evidenciju procjene i razloga, i dostavlja je Komisiji na zahtjev. Evidencija se ažurira za svaku novu objavu informacija tokom istraživanja.

- (4) Lice koje sprovodi istraživanje tržišta smatra se da je objavilo insajderske informacije u okviru normalnog obavljanja svoje profesije ili dužnosti ukoliko:
 - 1) dobije saglasnost primaoca da primi informacije;
 - 2) obavijesti primaoca o zabrani korišćenja informacija za trgovanje ili otkazivanje/nadjenu naloga;
 - 3) obavijesti primaoca o obavezi čuvanja informacija kao povjerljivih;
 - 4) vodi i održava evidenciju svih informacija, saglasnosti i obavještenja, uključujući identitet potencijalnih investitora, datum i vrijeme svake objave;
 - 5) dostavlja evidenciju Komisiji na zahtjev.
- (5) Ako informacije iz istraživanja tržišta prestanu biti insajderske, lice koje objavljuje informacije dužno je o tome obavijestiti primaoca i zadržati evidenciju.
- (6) Primaoci istraživanja tržišta samostalno procjenjuju da li primljene informacije predstavljaju insajderske informacije.
- (7) Evidencija iz stavova 3, 4 i 5 čuva se najmanje pet godina i dostavlja Komisiji na zahtjev.

Prihvatljive tržišne prakse (accepted market practices)

Član 5

- (1) Lica koja učestvuju u transakcijama, daju naloge ili sprovode druge procedure u vezi sa finansijskim instrumentima mogu se smatrati da postupaju u skladu sa prihvatljivom tržišnom praksom ako mogu dokazati da su njihovi postupci:
 - 1) izvršeni iz legitimnih razloga;
 - 2) u skladu sa kriterijumima za prihvatljive tržišne prakse iz stava 2 ovog člana;
 - 3) dokumentovani u skladu sa ovim pravilima i dostupni nadležnoj komisiji na zahtjev.
- (2) Prihvatljiva tržišna praksa se uspostavlja uzimajući u obzir sljedeće kriterijume:
 - 1) značajan nivo transparentnosti prema tržištu;
 - 2) visok stepen zaštite tržišnih mehanizama i pravilne interakcije ponude i potražnje;
 - 3) pozitivan uticaj na likvidnost i efikasnost tržišta;
 - 4) usklađenost sa mehanizmima trgovanja relevantnog tržišta i omogućavanje pravovremene reakcije učesnika;
 - 5) odsustvo rizika po integritet povezanih tržišta, uključujući regulisana i neregulisana tržišta unutar i izvan Crne Gore;
 - 6) ishod prethodnih istraživanja i nadzora nad relevantnom praksom, uključujući poštovanje pravila o sprječavanju zloupotrebe tržišta i kodeksa ponašanja;
 - 7) strukturalne karakteristike tržišta, uključujući tip tržišta (regulisano/neregulisano), vrste finansijskih instrumenata i tip učesnika, uključujući učešće malih investitora.
- (3) Komisija može uspostaviti prihvatljivu tržišnu praksu na određenom tržištu tako što:
 - 1) prethodno obavijesti ESMA i druge nadležne vlasti najmanje tri mjeseca prije stupanja prakse na snagu, uz dostavljanje detaljne procjene po kriterijumima iz stava 2;
 - 2) objavi na svom sajtu razloge za uspostavljanje prakse, uključujući situacije kada odluka odstupa od mišljenja ESMA.
- (4) Prihvatljiva tržišna praksa uspostavljena na jednom tržištu ne smatra se automatski primjenljivom na druga tržišta, osim ako nadležni organi tih tržišta ne prihvate praksu u skladu sa ovim članom.
- (5) U kontekstu tržišta malih i srednjih preduzeća, izdavač finansijskih instrumenata može zaključiti ugovor o obezbjeđenju likvidnosti za sopstvene akcije pod sljedećim uslovima:
 - 1) uslovi ugovora zadovoljavaju kriterijume iz stava 2;
 - 2) pružalac likvidnosti je ovlašten od strane Komisije i registrovan kod operatora tržišta ili investicionog društva koje upravlja tržištem MSP;
 - 3) operator tržišta ili investiciono društvo potvrđuje izdavaču u pisanom obliku da je primilo kopiju ugovora i da prihvata uslove ugovora;
 - 4) izdavač može u svakom trenutku dokazati da su uslovi ugovora ispunjeni;
 - 5) izdavač i operator tržišta ili investiciono društvo dostavljaju kopiju ugovora Komisiji na zahtjev.
- (6) Komisija redovno, najmanje svakih dvije godine, pregledava uspostavljene prihvatljive tržišne prakse i donosi odluku o njihovom održavanju, prestanku ili izmjeni u skladu sa promjenama tržišnih uslova.
- (7) Sva lica koja primaju informacije u okviru prihvatljive tržišne prakse obavezna su da:
 - 1) postupaju u skladu sa principima povjerljivosti i zabrane zloupotrebe informacija;
 - 2) čuvaju evidenciju o primljenim informacijama, datumima, učesnicima i relevantnim odlukama;
 - 3) dostavljaju evidenciju nadležnoj komisiji na zahtjev;
 - 4) odmah obavijeste o promjeni statusa informacija koje prestaju biti insider informacije.

Objavlivanje i odlaganje objavljivanja insider informacija

Član 6

- (1) Izdavač finansijskih instrumenata je obavezan da javnost informiše bez odlaganja o insider informacijama koje se direktno odnose na njega, na način koji omogućava brz i kompletan pristup informacijama i njihovu tačnu i blagovremenu procjenu.
- (2) Objavlivanje insider informacija ne smije biti kombinovano sa marketinškim aktivnostima izdavača.
- (3) Izdavač je dužan da objavljene insider informacije zadrži na svojoj internet stranici najmanje pet godina.
- (4) Odredbe iz st. 1 i 3 ovog člana primjenjuju se na izdavače čiji su finansijski instrumenti uključeni u trgovanje na regulisanom tržištu ili odobreni za trgovanje na MTF ili OTF.
- (5) Učesnik u tržištu emisija je obavezan da javno, efikasno i blagovremeno objavi insider informacije u vezi sa emisijama koje posjeduje, uključujući kapacitete i iskorišćenost postrojenja, te planiranu ili neplaniranu nedostupnost istih.
- (6) Izuzetak se primjenjuje za postrojenja ili aktivnosti sa emisijama ispod minimalnog praga CO₂ ekvivalenta ili minimalnog termalnog ulaza, kako je propisano od strane Komisije.
- (7) Izdavač ili učesnik u tržištu emisija može, na vlastitu odgovornost, odložiti objavljivanje insider informacija ako su ispunjeni sljedeći uslovi:
 - 1) trenutna objava bi mogla naškoditi legitimnim interesima izdavača ili učesnika;
 - 2) odlaganje ne dovodi javnost u zabludu;
 - 3) izdavač/učesnik može osigurati povjerljivost informacija.
- (8) U slučaju procesa koji se odvija u fazama i čiji je cilj ili rezultat određena okolnost ili događaj, odlaganje objave je dozvoljeno pod uslovima iz stava 7 ovog člana.
- (9) Kada je objavljivanje odloženo, izdavač ili učesnik u tržištu emisija je dužan bez odlaganja obavijestiti nadležni organ i dostaviti pisano obrazloženje kako su ispunjeni uslovi iz stava 7 ovog člana.

- (10) Izdavači čiji su finansijski instrumenti uključeni samo u tržište rasta MSP, dostavljaju pisano obrazloženje samo na zahtjev nadležnog organa.
- (11) Kreditne i finansijske institucije ili njihovi parent izdavači mogu, u cilju očuvanja stabilnosti finansijskog sistema, odložiti objavu insider informacija, uključujući privremene probleme likvidnosti i potrebu za podrškom centralne banke ili kreditora posljednje instance, pod sljedećim uslovima:
 - 1) objava informacija bi ugrozila finansijsku stabilnost izdavača i sistema;
 - 2) odlaganje je u javnom interesu;
 - 3) povjerljivost informacija može se osigurati;
 - 4) nadležni organ je dao saglasnost za odlaganje.
- (12) Izdavač je dužan dostaviti nadležnom organu dokaz o ispunjenju uslova iz stava 11 ovog člana, a nadležni organ procjenjuje opravdanost odlaganja najmanje jednom sedmično i odobrava odlaganje samo za period potreban za zaštitu javnog interesa.
- (13) Ako nadležni organ ne da saglasnost, izdavač je dužan odmah objaviti insider informacije.
- (14) Ako povjerljivost informacija čije je objavljivanje odloženo prestane da bude osigurana, izdavač ili učesnik u tržištu emisija je dužan odmah objaviti informacije.
- (15) Ovo uključuje situacije kada tračevi ili informacije trećih lica dovoljno precizno odražavaju odložene insider informacije.
- (16) Osobe koje u okviru svog zaposlenja, profesije ili dužnosti objavljuju insider informacije trećim licima dužne su da iste informacije učine javno dostupnim istovremeno (ako je objava namjerna) ili bez odlaganja (ako je nenamjerna), osim ako je treće lice obavezano povjerljivošću.
- (17) Insider informacije u vezi sa izdavačima čiji su instrumenti uključeni u tržište rasta MSP mogu se objaviti na web stranici operatera tržišta, ukoliko operater to omogućava.

Liste osoba sa pristupom insider informacijama na tržištu rasta malih i srednjih preduzeća (SME growth market)

Član 7

- (1) Izdavači čiji su finansijski instrumenti uključeni u trgovanje na tržištu rasta malih i srednjih preduzeća (SME growth market) mogu, u skladu sa posebnim razlozima vezanim za integritet tržišta, biti obavezni da u liste osoba sa pristupom insider informacijama uključe sve osobe koje imaju pristup takvim informacijama.
- (2) Komisija može zahtijevati od izdavača na SME growth market da dostave liste osoba sa pristupom insider informacijama u standardizovanom formatu, u skladu sa tehničkim standardima ESMA, kako bi se obezbijedila dosljedna primjena i nadzor nad tim listama.
- (3) Liste osoba sa pristupom insider informacijama moraju sadržati podatke o:
 - 1) datumu i vremenu svake izmjene, koja se vrši zbog promjene razloga za uključivanje osobe, dodavanja ili uklanjanja osobe sa liste;
 - 2) potvrdi da je osoba upoznata sa pravnim i regulatornim obavezama, uključujući sankcije za trgovinu na osnovu insider informacija i neovlašćeno objavljivanje;
 - 3) potvrdi da izdavač ili lice koje vodi listu ima stalni pristup kompletnim podacima iz liste, čak i kada angažuje treće lice za njeno vođenje.
- (4) Liste osoba sa pristupom insider informacijama na SME growth market dostavljaju se Komisiji na njen zahtjev, u formatu i na način propisan tehničkim standardima ESMA.

Obaveza obavještanja menadžera i povezanih osoba sa posebnim odredbama za prag i izuzetke

Član 8

- (1) Menadžer i povezane osobe dužni su da obavijeste izdavača ili učesnika tržišta emisija i Komisiju o transakcijama u skladu sa Zakonom, osim u slučajevima iz stava 2 ovog člana.
- (2) Obaveza obavještanja ne primjenjuje se na transakcije u finansijskim instrumentima povezanim sa akcijama ili obveznicama izdavača kada:
 - 1) se radi o jedinicama ili udjelima u kolektivnim investicionim fondovima ili portfeljima u kojima izloženost izdavačevim instrumentima ne prelazi 20%;
 - 2) osoba ne zna niti ima osnov da zna o sastavu investicionog portfelja;
 - 3) izloženost instrumentima ostaje unutar granica navedenih u tačkama 1) i 2) ovog stava.
- (3) Prag obaveze obavještanja menadžera iznosi 20.000 EUR ukupno u kalendarskoj godini, pri čemu se sve transakcije sabiraju bez netiranja. Nadležni organ može povećati prag na 50.000 EUR ili smanjiti na 10.000 EUR uz obavještanje ESMA-e o razlozima.
- (4) Tokom closed perioda propisanog Zakonom, izdavač može dopustiti trgovanje menadžeru ili povezanoj osobi u slučajevima:
 - 1) izuzetnih finansijskih poteškoća koje zahtijevaju hitnu prodaju instrumenata;
 - 2) transakcija u okviru zaposleničkih programa dionica ili štednih planova;
 - 3) transakcija koje ne proizlaze iz aktivnih investicionih odluka menadžera ili nastaju isključivo usljed eksternih faktora ili unaprijed definisanih uslova.
- (5) Obavještanje i vođenje lista menadžera i povezanih osoba mora biti u skladu sa tehničkim standardima ESMA-e za format, sadržaj i način dostave obavještanja.

Ovlašćenja Komisije za nadzor i pristup informacijama

Član 9

- (1) Za potrebe nadzora, Komisija može, u skladu sa ovlaštenjima iz Zakona:
 - 1) zahtjevati od subjekata nadzora postojeće zapise telefonskih razgovora, elektronskih komunikacija i evidencija saobraćaja podataka koje vode investiciona društva, kreditne i finansijske institucije, kao i administratori benchmarka ili nadzirani učesnici;
 - 2) zahtjevati, u meri dozvoljenoj nacionalnim zakonodavstvom, zapise saobraćaja podataka od telekomunikacionih operatera kada postoji osnovana sumnja na povredu propisa i kada su ti zapisi relevantni za nadzor;
 - 3) preduzeti sve neophodne mere za ispravno informisanje javnosti, uključujući naložene korektivne objave neistinitih ili obmanjujućih informacija od strane izdavača ili drugih lica.
- (2) Subjekti nadzora su obavezni da omoguće Komisiji pristup podacima iz stava 1 ovog člana i da ih dostave u formatu iz kojeg se podaci mogu izdvojiti ili, kada je to propisano evropskim ili nacionalnim zakonodavstvom, u mašinski čitljivom formatu.
- (3) Osobe koje Komisiji dostavljaju informacije u skladu sa ovim članom ne krše ugovorne ili zakonske obaveze o tajnosti i ne snose odgovornost za takvu dostavu.

Pravila o saradnji i razmjeni informacija

Član 10

- (1) Komisija, u skladu sa članovima Zakona koji uređuju saradnju i razmjenu informacija, može dodatno:

- 1) saradivati sa ESMA i drugim nadležnim regulatornim tijelima u državama članicama i trećim zemljama radi koordinacije nadzora i razmjene informacija;
 - 2) na zahtjev nadležnog regulatornog tijela druge države članice omogućiti ili koordinisati direktnu inspekciju, nadzor ili učešće ovlašćenih revizora i eksperata;
 - 3) razmjenjivati informacije dobijene od nadležnih tijela država članica ili trećih zemalja isključivo za izvršavanje njihovih nadzornih i administrativnih zadataka, uz poštovanje zaštite povjerljivih podataka;
 - 4) razmjenjivati informacije u vezi sa wholesale energy products u saradnji sa ACER i nadležnim tijelima država članica, uz koordinisani pristup nadzoru i sankcionisanju prekršaja;
 - 5) koristiti informacije dobijene od međunarodnih regulatornih tijela isključivo za izvršavanje nadzornih i administrativnih zadataka, bez kršenja tajnosti poslovnih podataka.
- (2) Komisija obezbjeđuje da svi subjekti nadzora koji pružaju informacije u skladu sa ovim pravilima ne krše ugovorne ili zakonske obaveze o tajnosti i ne snose odgovornost za takvu dostavu.
 - (3) ESMA ima ulogu facilitatora i koordinatora u razmjeni informacija između Komisije i nadležnih tijela drugih država članica i trećih zemalja, na zahtjev najmanje jedne nadležne komisije, uključujući i doprinos istragama kada je to opravdano prirodom slučaja.
 - (4) Komisija može zaključivati sporazume o saradnji sa regulatornim tijelima trećih zemalja radi olakšavanja razmjene informacija i sprovođenja nadzora u prekograničnim slučajevima, pri čemu se poštuju uslovi zaštite podataka propisani zakonom.

Mehanizam za razmjenu podataka o nalogima

Član 11

- (1) Komisija i nadležna tijela nadziru trgovinska mjesta sa značajnom prekograničnom dimenzijom i, do 5. juna 2026, uspostavljaju mehanizam za kontinuiranu i blagovremenu razmjenu podataka o nalogima na finansijskim instrumentima definisanim u stavu 4 ovog člana i prikupljenim sa tih tržišta, u skladu sa čl. 25 Uredbe (EU) br. 600/2014. Nadležna tijela mogu delegirati uspostavljanje mehanizma na ESMA.
- (2) Na zahtjev nadležnog tijela, podaci se zahtijevaju od relevantnog trgovinskog mjesta najkasnije u roku od četiri radna dana od datuma zahtjeva, a dostavljaju se tijelu koje je podnijelo prvi zahtjev u najkraćem mogućem roku, ali ne kasnije od roka propisanog u stavu 6 tačka 3 ovog člana.
- (3) Mehanizam za razmjenu podataka za obveznice i fjučers finansijske instrumente postaje operativan do 5. juna 2028.
- (4) Relevantno trgovinsko mjesto mora do 5. juna 2026. uspostaviti i održavati odgovarajuće sisteme, procedure i aranžmane koji omogućavaju blagovremenu razmjenu podataka o nalogima.
- (5) Nadležna tijela mogu zahtijevati podatke za određeni skup finansijskih instrumenata, uključujući:
 - 1) akcije;
 - 2) obveznice;
 - 3) fjučerse.
- (6) ESMA razvija tehničke standarde za:
 - 1) specifikaciju mehanizma razmjene podataka i operativne aranžmane;
 - 2) sisteme i procedure trgovinskih mjesta;
 - 3) format i rokove za blagovremenu dostavu podataka.

Platforme za saradnju

Član 12

- (1) ESMA može, na zahtjev jednog ili više nadležnih tijela, u slučajevima ozbiljnih zabrinutosti zbog integriteta tržišta ili urednog funkcionisanja tržišta, uspostaviti i koordinisati platformu za saradnju.
- (2) Nadležna tijela su, na zahtjev ESMA-e, dužna da blagovremeno dostave sve neophodne informacije za funkcionisanje platforme.
- (3) Ako dva ili više nadležna tijela unutar platforme ne mogu postići saglasnost oko postupka, sadržaja mjere ili nepostupanja, ESMA može, na zahtjev bilo kojeg relevantnog nadležnog tijela, pomoći u postizanju dogovora.
- (4) ESMA, na zahtjev jednog ili više nadležnih tijela, može koordinisati on-site inspekcije. Nadležno tijelo matične države i druga relevantna nadležna tijela u okviru platforme mogu pozvati ESMA-u da učestvuje u inspekciji.
- (5) ESMA može, na zahtjev jednog ili više nadležnih tijela, uspostaviti platformu za saradnju zajedno sa Agencijom za saradnju regulatora energetskog sektora (ACER) i nadležnim tijelima koja nadgledaju tržišta robe, kada zabrinutosti zbog integriteta tržišta i urednog funkcionisanja tržišta obuhvataju i finansijska i spot tržišta.

Davanje ličnih podataka trećim zemljama

Član 13

- (1) Nadležno tijelo može prenositi lične podatke u treću zemlju samo kada je to potrebno za sprovođenje nadzora i nadležnosti prema zakonu, ovim pravilima i uz poštovanje Uredbe (EU) 2016/679. Prenos se vrši po pojedinačnom slučaju.
- (2) Treća zemlja kojoj se podaci prenose ne smije dalje prenositi podatke drugoj trećoj zemlji bez izričite pismene dozvole nadležnog tijela koje je prvobitno prenijelo podatke i mora se pridržavati svih uslova koje to nadležno tijelo odredi.
- (3) Nadležno tijelo može dati lične podatke koje je primilo od drugog nadležnog tijela države članice samo uz prethodnu izričitu saglasnost nadležnog tijela koje je podatke dostavilo i isključivo za svrhe za koje je saglasnost data.
- (4) Svaki prenos ličnih podataka mora biti dokumentovan i čuvati se evidencija o svrsi prenosa, odobrenju i trećoj strani kojoj su podaci dostavljeni.

Stupanje na snagu i primjena

Član 14

- (1) Ova Pravila stupaju na snagu osmoga dana od dana objavljivanja u „Službenom listu Crne Gore“.
- (2) Primjena ovih Pravila počinje od dana početka primjene odredbi Zakona o tržištu kapitala (Službeni list Crne Gore, br. 016/2026).

Prilog: Indikatori manipulativnog ponašanja na tržištu kapitala

Ovaj prilog daje indikatore manipulativnog ponašanja u skladu s čl. 12 MAR-a, koji se primjenjuju prilikom nadzora i ispitivanja transakcija ili naloga na tržištu od strane Komisije za tržište kapitala i učesnika tržišta.

A. Indikatori manipulativnog ponašanja vezani za davanje lažnih ili obmanjujućih signala i osiguranje cijene

Bez prejudiciranja da sami po sebi predstavljaju tržišnu manipulaciju, prilikom analize transakcija i naloga uzimaju se u obzir sljedeći indikatori :

1. Nalozi ili transakcije koje predstavljaju značajan udio dnevnog volumena određenog finansijskog instrumenta, srodnog spot ugovora o robi ili aukcionog proizvoda baziranog na emisijskim jedinicama, posebno kada dovode do značajne promjene cijene.
2. Nalozi ili transakcije od strane lica sa značajnom kupovnom ili prodajnom pozicijom koje uzrokuju značajne promjene cijene.
3. Transakcije koje ne mijenjaju stvarnog vlasnika finansijskog instrumenta, srodnog spot ugovora ili aukcionog proizvoda (tzv. round-trip trades).
4. Nalozi ili transakcije koji uključuju brze promjene pozicija i predstavljaju značajan udio dnevnog volumena, što može biti povezano sa značajnim promjenama cijene.
5. Nalozi ili transakcije koncentrisani u kratkom vremenskom periodu trgovinske sesije, dovodeći do promjene cijene koja je kasnije poništena.
6. Nalozi koji izmjenjuju prikaz najbolje ponude ili tražene cijene ili opšte stanje knjige naloga, a zatim se uklanjaju prije izvršenja.
7. Nalozi ili transakcije izvršeni u ili oko trenutaka kada se računaju referentne cijene, cijene poravnanja i valorizacije, uz uticaj na te cijene.

B. Indikatori manipulativnog ponašanja vezani za korišćenje fiktivnih uređaja ili drugih oblika obmane

Prilikom analize transakcija i naloga, mogući indikatori su:

1. Nalozi ili transakcije koje su praćene ili prethodne širenju lažnih ili obmanjujućih informacija od strane istih lica ili lica povezanih s njima.
2. Nalozi ili transakcije izvršeni prije ili nakon objavljivanja investicionih preporuka koje su netačne, pristrasne ili jasno pod uticajem materijalnog interesa od strane istih lica ili povezanih lica.

Ovaj prilog predstavlja smjernice za prepoznavanje potencijalno manipulativnog ponašanja, a ne listu prekršaja. Komisija zadržava pravo razmatranja drugih pokazatelja u skladu s relevantnim zakonskim odredbama i pravilima tržišta.

